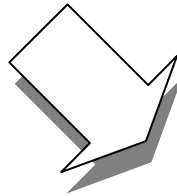
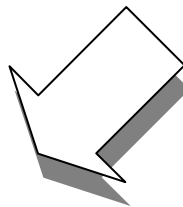

Welke gevolgen heeft de invoering van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen voor de Immigratie- en Naturalisatiedienst en is de inhoud van deze wet het juiste middel om het doel van de wet te bereiken?

Naam: Marianne Elzen
Studentnummer: 1517026

Titelblad

Student:	Marianne Elzen
Studentnummer:	1517026
Emailadres:	Marianne.elzen@student.hu.nl
Naam Hogeschool:	Hogeschool Utrecht
Faculteit:	Maatschappij en Recht
Opleiding:	Sociaal Juridische Dienstverlening (voltijd)
Studiejaar	4 (vier)
Onderwerp:	Wet dwangsom en beroep
Scriptie begeleider:	Caroline Oosterhof
Scriptie beoordelaar:	Hans van 't Blik
Datum voltooiing:	25 mei 2010

Voorwoord

Deze scriptie is het eindproduct van vier jaar lang studeren. De kennis die ik tijdens mijn opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD) heb opgedaan, wil ik dan ook zo veel mogelijk laten terugkomen, om te laten zien dat ik in die vier jaar ook echt iets geleerd heb.

Ik heb er voor gekozen om een erg actueel onderwerp te kiezen, waardoor soms nog niet alle bronnen beschikbaar waren. Helaas bleek de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) niet bereid om haar medewerking te verlenen en de ontbrekende gegevens aan te vullen. Op alle e-mailberichten die ik naar de IND stuurde, kreeg ik maar mondjesmaat een antwoord. Ik kan dan ook niet zeggen dat ik door de IND geholpen ben bij het schrijven van mijn scriptie.

Gelukkig zijn er wel een hoop andere mensen geweest die direct of indirect een bijdrage hebben geleverd aan dit onderzoek. Ik wil op deze pagina dan ook van de gelegenheid gebruik maken om deze mensen te bedanken.

Allereerst natuurlijk mijn ouders. Zij hebben tijdens mijn studie altijd voor mij klaar gestaan en vooral in de laatste maanden hebben ze veel verhalen van mij moeten aanhoren over mijn scriptie. Ook al snaptten ze weinig van het onderwerp, ze hebben altijd met veel interesse geluisterd en een bijdrage geleverd waar mogelijk.

Daarnaast wil ik mijn vriend Jan van de Werken bedanken voor alle vakliteratuur die hij steeds weer voor mij geregeld heeft. Wanneer ik stukken nodig had en de titel naar hem stuurde, is hij altijd met de juiste stukken thuis gekomen. Ook heeft hij mijn stukken van kritiek voorzien en keer op keer de tijd genomen om ze door te lezen. Bedankt daarvoor!

De medewerkers van VluchtelingenWerk wil ik bedanken voor het aandachtig luisteren naar mijn presentatie. De feedback die zij hebben gegeven

Als laatste wil ik mijn scriptiebegeleider Caroline Oosterhof bedanken. Haar feedback heeft mij erg geholpen bij het schrijven en na een gesprek met haar kon ik weer vol goede moed aan de slag. Hans van 't Blik wil ik tot slot bedanken, omdat hij de tijd wil nemen om mijn opzet en onderzoek te beoordelen.

Woudrichem, mei 2010

Marianne Elzen

Inhoud

Inleiding	6
Onderwerp en probleemomschrijving	6
Doelstelling	7
Vraagstelling	7
De dataverzamelmethode	8
Opbouw	9
 Samenvatting	10
Hoofdstuk 1 De juridische benadering	11
1.1 De geschiedenis van de wet	11
1.2 Het doel van de wet	12
1.3 De inhoud van de wet	13
1.4 Het beleid van de Immigratie- en Naturalisatiedienst	15
1.5 Alternatieven	19
1.5.1 Lex silencio positivo	19
1.5.2 Individuele dwangsom	20
 Hoofdstuk 2 De sociale benadering	22
2.1 Ethische dilemma's	22
2.2 De zorgethiek	24
2.3 De lex silencio positivo	25
2.4 Het waterbedeffect	25
 Hoofdstuk 3 Conclusie en aanbevelingen	27
3.1 Conclusie	27
3.1.1 Gevolgen voor de IND	27
3.1.2 De inhoud ten opzichte van het doel	27
3.1.3 Doelstelling	28

3.2 Aanbevelingen.....	29
3.2.1 Aanbevelingen op macroniveau.....	29
3.2.2 Aanbevelingen op mesoniveau	29
3.2.2.1 De IND.....	29
3.2.2.2 VluchtelingenWerk.....	30
3.2.3 Aanbevelingen op microniveau	30
 Bronnenlijst	 31
 Bijlage I Lijst van afkortingen.....	 34
Bijlage II Feedback van het werkveld	35
Bijlage III Schema verloop vanaf ingebrekestelling (IGS)	45

Inleiding

Onderwerp en probleemomschrijving

Op 1 oktober 2009 is de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen ingevoerd (hierna: De Wet Dwangsom). De wet is geïntegreerd in afdeling 4.1.3.2 van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb). In het kort komt de Wet Dwangsom er op neer dat wanneer een bestuursorgaan niet binnen de wettelijke termijn beslist op een aanvraag, de aanvrager het bestuursorgaan in gebreke kan stellen en een dwangsom kan vorderen. Ook kan de aanvrager rechtstreeks in beroep zonder eerst bezwaar te maken.¹

Bij de minor Recht in de Publieke sector is deze wet veelvuldig aan de orde gekomen. Bij diverse vakken werd aandacht besteed aan de gevolgen van de nieuwe wet. Het bleek dat er al een aantal gemeenten was die bij gemeentelijke verordening had bepaald dat in hun gemeente al eerder een dwangsom gevorderd kon worden, wanneer er niet tijdig een besluit werd genomen, zoals in de gemeente Amersfoort.² Met de invoering van de wet op 1 oktober 2009, zijn de verordeningen die deze gemeenten hadden opgesteld van rechtswege vervallen.³

Nog voor de invoering van de wet, was er veel discussie rondom dit onderwerp. Overheden waren bang voor hoge kosten en termijnen leken niet lang genoeg om binnen de wettelijke termijn tot de juiste beslissing te kunnen komen. Aan Minister Ter Horst (Minister van Binnenlandse Zaken) werden dan ook diverse vragen gesteld over de nieuwe wet en de haalbaarheid ervan.⁴

Wat mij opviel aan de wettekst is dat de wet pas op 1 oktober 2012 gaat gelden voor beslissingen die genomen zijn op basis van de Vreemdelingenwet 2000 en het Soeverein Besluit.⁵ Toen ik dit las vroeg ik mij af waarom juist deze besluiten, welke beide voor rekening van de Immigratie en Naturalisatiedienst komen, in eerste instantie worden uitgesloten van de Wet Dwangsom. Wat maakt dat de burger bij deze besluiten geen recht heeft om een schadevergoeding te vragen als er niet tijdig beslist is? Ook vroeg ik mij af of de bezwaren die nu gelden om de wet niet op deze besluiten toe te passen, over drie jaar

¹ Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen.

² Gemeente Amersfoort, Verordening dwangsom bij niet tijdig beslissen 2007, 20 december 2006

³ Artikel 122 Gemeentewet

⁴ Voorstel van wet van de leden Wolfsen en Luchtenveld tot aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met doeltreffende rechtsmiddelen tegen niet tijdig beslissen door bestuursorganen (Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen), 29934, nr. 26 Lijst van vragen en antwoorden, vastgesteld op 4 juli 2008 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 29934, nr. 26)

⁵ Artikel IIB Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen.

wel zijn weggenomen. Met andere woorden; is het haalbaar voor de IND om de wet in 2012 te gaan toepassen?

Door mijn stage bij VluchtelingenWerk heb ik veel met beslissingen van de IND te maken gehad. Hierbij viel op dat de IND lang niet altijd tijdig beslist en dat er voor de aanvrager grote gevolgen verbonden zijn aan een besluit van de IND. De vraag rijst bij mij of een aanvrager van een beslissing op een verblijfsvergunning, wel iets heeft aan de mogelijkheid om een dwangsom te vorderen. Is het eigenlijk wel ethisch verantwoord om deze nieuwe wet in te voeren?

Al deze vragen hebben bij mij de interesse voor het onderwerp opgewekt. Mede omdat ik denk dat dit onderwerp voldoende sociale en juridische aspecten kent, vind ik dit onderwerp een mooie manier om mijn studie Sociaal Juridische Dienstverlening af te sluiten.

Doelstelling

Ik wil met mijn onderzoek de toekomstige uitvoering van de Wet Dwangsom beïnvloeden met betrekking tot de Vreemdelingenwet. Wanneer de wet toch voor beslissingen op basis van de Vreemdelingenwet gaat gelden, wil ik de IND inzicht geven in de bestaande problematiek. Daarnaast wil ik hen in staat stellen om nog voordat de wet wel gaat gelden voor besluiten genomen op basis van de Vreemdelingenwet, een oplossing te bedenken en de organisatie aan te passen aan de nieuwe omstandigheden.

Bovengenoemde doelstellingen liggen op zowel op meso- (IND) als op macroniveau (politiek). Ik ben mij er van bewust dat het lastig kan zijn om als individu invloed uit te oefenen op macroniveau. Hiervoor is het van belang om een uitgebreide literatuurstudie te doen en gebruik te maken van voldoende wetenschappelijk correcte bronnen. Hierbij zal ik zowel naar de sociale aspecten van de invoering van de wet kijken (de ethiek) als naar de juridische aspecten. Alleen op deze manier kan ik een voldoende onderbouwd standpunt innemen en overbrengen.

Op microniveau zal ik kijken naar de veranderingen die er gaande zijn en de gevolgen hiervan voor de SJD'er werkzaam bij de IND en bij VluchtelingenWerk. Op deze manier kan ik zowel de rol van belangenbehartiger als van wetsuitvoerder belichten.

Vraagstelling

De vraag die ik met mijn onderzoek wil behandelen is:

Welke gevolgen heeft de invoering van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen voor de Immigratie- en Naturalisatiedienst en is de inhoud van deze wet het juiste middel om het doel van de wet te bereiken?

Aangezien de wet zeer recent is ingevoerd (1 oktober 2009) is het een heel actueel thema. Voor beslissingen die genomen zijn op basis van de Vreemdelingenwet, gaat de wet echter pas in 2012 gelden. Ik vind het interessant om uit te zoeken of dit wel haalbaar is en welke gevolgen de wet zal hebben.

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zal ik de vraag opdelen in kleinere vragen. Samen vormen de antwoorden op deze vragen het antwoord op de onderzoeksvraag. De deelvragen die ik hiervoor heb geformuleerd, zijn;

- o Welke geschiedenis schuilt er achter de totstandkoming van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen?*
- o Wat is het doel van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen en hoe denkt de wetgever dit doel te kunnen bereiken?*
- o Wat houdt de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen concreet in?*
- o Hoe heeft de IND ingespeeld op de toekomstige veranderingen in de wet- en regelgeving met betrekking tot de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen?*
- o Welke andere maatregelen zouden mogelijk tot hetzelfde resultaat kunnen leiden als de wet?*
- o Welke ethische dilemma's brengt de invoering van de wet met zich mee?*

De dataverzamelmethode

Voor mijn eindproduct wil ik een uitgebreide literatuurstudie doen. Ik zal hierbij gebruik maken van diverse vaktijdschriften en boeken. De reden dat ik heb gekozen voor een literatuurstudie en niet voor bijvoorbeeld een interview of een enquête, is omdat er al veel over de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen is geschreven. Veel auteurs geven hun mening over deze wet en hierdoor is het voor mij mogelijk om de voor- en nadelen van de wet tegen elkaar af te wegen en een weloverwogen conclusie te trekken.

Ik zou ook voor een enquête kunnen kiezen om achter de voor- en nadelen van de wet te komen, maar ik denk dat het onderwerp op dit moment nog niet voldoende bekend is bij de Nederlandse burger om hier een mening over te kunnen geven. Bovendien is de wet zeer recent ingevoerd, waardoor de eerste resultaten nog niet bekend zijn. Door een literatuurstudie te doen, verwacht ik veel informatie over het onderwerp te verkrijgen.

De opbouw

In het eerste hoofdstuk zal worden ingegaan op de eerste vijf vragen en zullen de juridische kanten besproken worden. In het tweede hoofdstuk behandel ik de laatste vraag, waarbij ik de sociale kant zal benadrukken. In hoofdstuk 3 zal ik mijn conclusie trekken en aanbevelingen doen. Tot slot zal ik in hoofdstuk 4 reflecteren op mijn onderzoek en de feedback vanuit het werkveld bespreken.

Samenvatting

Met de komst van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen op 1 oktober 2009, heeft de burger een middel gekregen om op te treden tegen trage besluitvorming van bestuursorganen. Voor beslissingen genomen op basis van de Vreemdelingenwet geldt de wet vanaf 1 oktober 2012. Op verzoek van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) heeft de Algemene Rekenkamer onderzoek gedaan naar de beslistermijnen van de IND. Hieruit bleek dat de IND ten opzichte van vijf jaar eerder, de beslistermijnen beter wist te halen. Toch waren er ook nog veel gevallen waarbij de termijn niet werd gehaald. De IND heeft verschillende maatregelen getroffen om sneller te kunnen beslissen, aangezien de automatische dwangsomregeling in de toekomst grote financiële gevolgen voor de IND kan hebben.

De burger heeft met de komst van de wet twee nieuwe middelen gekregen om op te treden tegen trage besluitvorming, namelijk de automatische dwangsom en het rechtstreeks beroep. In het verleden kon de burger al een individuele dwangsom vragen bij de bestuursrechter. In sommige gevallen is een dwangsom niet nodig, aangezien de vergunning van rechtswege wordt verleend bij niet tijdig beslissen (*lex silencio positivo*). De wet dwangsom is omslachtig en brengt voor de burger nauwelijks voordelen met zich mee. Andere middelen lijken beter in staat om op te treden tegen trage besluitvorming. De dwangsom is dan ook niet het juiste middel om het doel van de wet te bereiken.

Hoofdstuk 1 De juridische benadering

In dit hoofdstuk ga ik in op de deelvragen die ik opgesteld heb om tot een helder antwoord op de onderzoeksvraag te komen.

1.1 De geschiedenis van de wet

Welke geschiedenis schuilt er achter de totstandkoming van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen?

Op 1 januari 1994 is de Algemene wet bestuursrecht in werking getreden. In deze wet zijn de termijnen geregeld waarbinnen een bestuursorgaan een beslissing moet nemen op een aanvraag of een bezwaarschrift.⁶ In bijzondere wetten kunnen afwijkende termijnen worden gesteld, zoals in bijvoorbeeld de Vreemdelingenwet. De termijnen verschaffen burgers rechtszekerheid, omdat de burgers zo weten binnen welke termijn ze een reactie kunnen verwachten over het standpunt van het bestuursorgaan.

In het jaarverslag van de Nationale ombudsman van 2001, schrijft de ombudsman dat een groot deel van de klachten die hij ontvangt over de overheid, te maken heeft met de trage behandeling van brieven, verzoeken, aanvragen en bezwaarschriften. De laatste jaren had ruim de helft van de klachten met deze trage behandeling te maken. Op alle terreinen van de overheid komen deze klachten voor, maar opvallend is het dat er met name op het terrein van vreemdelingenzaken (Vreemdelingendiensten en de Immigratie- en Naturalisatiedienst) veel klachten binnenkomen.⁷

Ook de Algemene Rekenkamer deed onderzoek naar het overschrijden van beslistermijnen. Zij kwamen tot de conclusie dat de beleidsvorming en de beleidsuitvoering te ver uit elkaar liggen en dat hierdoor de belangen van de burger geschaad worden. De Algemene Rekenkamer doet in het rapport aanbevelingen om de beslistermijnen in de toekomst te kunnen halen.⁸

Volgens de Memorie van Toelichting (MvT) van de Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen, is ook na het verschijnen van de rapporten van de ombudsman en de Algemene Rekenkamer geen verbetering opgetreden. “*Juist het hardnekkige karakter van het probleem van niet tijdig*

⁶ Artikel 3:18 Awb en artikel 7:10 Awb

⁷ Jaarverslag Nationale ombudsman 2001, Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, 28 260, nrs. 1-2, ISSN 0921-7371

⁸ Algemene Rekenkamer, Beslistermijnen. Waar blijft de tijd?, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 495, nrs. 1-2

beslissen vraagt naar de mening van de indiener veeleer om wetgeving dan organisatorische maatregelen”, aldus de MvT.⁹ Om deze reden hebben de leden Wolfsen en Luchtenveld een initiatiefvoorstel ingediend.

Voor de invoering van de wet konden burgers bij geen of geen tijdige beslissing van de overheid een bezwaarschrift indienen of in sommige gevallen rechtstreeks in beroep gaan bij de bestuursrechter. In het laatste geval duurde het soms maanden voor het beroep ter zitting kwam en in de meeste gevallen was er dan al een besluit genomen. Om deze reden werd er in maart 2002 door de Commissie wetgeving algemene regels bestuursrecht al een voorontwerp van de wet beroep bij niet tijdig beslissen aangeboden aan de Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.¹⁰

Op 7 juli 2006 is het initiatiefvoorstel van de leden Wolfsen en Luchtenveld door de Tweede Kamer met algemene stemmen aangenomen. Aangezien het voorontwerp van de wet beroep bij niet tijdig beslissen in het zelfde onderwerp voorziet, is dit voorontwerp opgenomen in het initiatiefvoorstel.¹¹ De Eerste Kamer heeft het voorstel op 20 november 2007 zonder stemming aangenomen.

1.2 Het doel van de wet

Wat is het doel van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen en hoe denkt de wetgever dit doel te kunnen bereiken?

Het doel van de wet is heel helder weergegeven in de Memorie van Toelichting. Hierin staat: *“Dit voorstel wil burgers een effectiever rechtsmiddel geven tegen te trage besluitvorming door het bestuur. Dit voorstel beoogt het bestuur te sanctioneren met het opleggen van een dwangsom bij het niet naleven van de wettelijke voorgeschreven beslistermijnen.”¹²*

⁹ Voorstel van wet van de leden Wolfsen en Luchtenveld tot aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met de mogelijkheid van een dwangsom bij niet tijdig beslissen door een bestuursorgaan (Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen), Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 29 934, nr. 3

¹⁰ Aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met een doeltreffender rechtsmiddel tegen niet tijdig beslissen door bestuursorganen (Wet beroep bij niet tijdig beslissen), Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 30 435, nr. 3

¹¹ Voorstel van wet van de leden Wolfsen en Luchtenveld tot aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met de mogelijkheid van een dwangsom bij niet tijdig beslissen door een bestuursorgaan (Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen), Brief van de Minister van Justitie, Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 29 934 / 30 435, nr. 19

¹² Voorstel van wet van de leden Wolfsen en Luchtenveld tot aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met de mogelijkheid van een dwangsom bij niet tijdig beslissen door een

Aangezien er ook voor burgers consequenties zijn verbonden aan het niet tijdig indienen van een bezwaarschrift, zal ook de overheid zijn verantwoordelijkheid moeten nemen, aldus de Memorie van Toelichting. Waar het op neer komt, is dat de indiener van het voorstel wil dat de termijnen in het bestuursrecht beter worden nageleefd. Dit zou alleen haalbaar zijn indien er voor het bestuursorgaan een financiële prikkel aan verbonden is. Overigens wordt er in de Memorie van Toelichting vanuit gegaan dat de wet geen grote financiële gevolgen heeft voor bestuursorganen of de bestuursrechtspraak. De bestuursorganen zouden over voldoende middelen beschikken om hun taken naar behoren uit te voeren.

Maar waarom dan toch deze financiële prikkel? Bestuursorganen zullen zich meer bewust zijn van tijdig beslissen wanneer er een financiële prikkel aan verbonden is. Doordat er een ingebrekestelling vereist is, wordt het bestuursorgaan er op gewezen dat de termijn is overschreden. Vanaf de ingebrekestelling heeft het bestuursorgaan nog twee weken de tijd om een beslissing te nemen.

Het risico bestaat daarbij dat er sneller een afwijzende beslissing wordt genomen, zodat de bezwaarfase kan worden gestart en het bestuursorgaan hierdoor meer tijd krijgt om een overwogen beslissing te nemen. Volgens de Memorie van Toelichting mogen we verwachten dat dit risico beperkt blijft, aangezien gemeenteraden en provinciale staten actief zullen controleren hoe burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten omgaan met beslissingen. Hierdoor zal er buiten de financiële prikkel ook een politieke prikkel afgegeven worden, waardoor er zorgvuldig beslist moet worden.

1.3 De inhoud van de wet

Wat houdt de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen concreet in?

Wanneer een burger een aanvraag of een bezwaarschrift aan het bestuursorgaan heeft gericht, moet het bestuursorgaan op basis van de Algemene wet bestuursrecht of volgens een bijzondere wet, binnen een bepaalde termijn beslissen. Wanneer het bestuursorgaan niet binnen de bepaalde termijn beslist, kan de burger een dwangsom vorderen. Een vereiste is dat de burger het bestuursorgaan eerst in gebreke stelt.¹³ Als het bestuursorgaan een ingebrekestelling (IGS) heeft ontvangen, heeft het twee weken om alsnog een beslissing te nemen. Wanneer dit niet gebeurt, begint de dwangsom van rechtswege te lopen. De eerste veertien dagen bedraagt de dwangsom €20 per dag, de daaropvolgende veertien dagen €30

bestuursorgaan (Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen), Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 29 934, nr. 3

¹³ Artikel 4:17 lid 3 Algemene wet bestuursrecht

per dag en de overige dagen €40 per dag. Het maximum bedrag van de dwangsom kan oplopen tot €1260.

Ik zal dit toelichten met een casus.

Willem dient op 1 oktober 2009 een aanvraag voor een kapvergunning in bij de gemeente Utrecht. De gemeente moet binnen 8 weken na de dag waarop de aanvraag is ontvangen een beslissing nemen.¹⁴ Willem hoort maar niets van de gemeente en hij rekent uit dat de beslistermijn op 27 november 2009 is verstreken. Hij stuurt de gemeente een ingebrekestelling, welke ontvangen wordt op 28 november 2010. De gemeente heeft nu nog tot en met 12 december om een beslissing te nemen, zonder dat ze Willem een dwangsom moeten betalen. Willem hoort echter nog steeds niets. Pas op 14 januari 2010 ontvangt hij van de gemeente de vergunning om de boom te mogen kappen. De dwangsom waar hij nu recht op heeft is $(14 \times €20,- + 14 \times €30,- + 4 \times €40,-) = €860$. De gemeente moet nu een beschikking schrijven, waarin staat dat Willem recht heeft op €860,-. Zij hebben hier twee weken de tijd voor, dus tot 27 januari. Binnen zes weken nadat de gemeente de dwangsombeschikking naar Willem heeft gestuurd, moeten ze de dwangsom betalen.¹⁵ Uiterlijk op 10 maart 2010 moet Willem dus zijn geld krijgen.

Naast het vorderen van een dwangsom is het ook mogelijk om rechtstreeks in beroep te gaan tegen het niet of niet tijdig nemen van een beslissing. Ook hiervoor geldt dat de burger het bestuursorgaan eerst een ingebrekestelling moet sturen, en het bestuursorgaan twee weken de tijd krijgt om alsnog te reageren. De ingebrekestelling die is verstuurd in verband met het vorderen van een dwangsom, kan hier tevens voor gebruikt worden.¹⁶ Wanneer het bestuursorgaan dit niet doet kan een beroepschrift worden ingediend bij de rechtbank. De rechtbank doet binnen acht weken nadat het beroepschrift is ontvangen uitspraak.¹⁷ Als het beroep gegrond is kan de rechtbank op verzoek tevens het bedrag van de dwangsom vaststellen.¹⁸ De rechtbank stelt in haar uitspraak in ieder geval vast dat er binnen twee weken na de dag waarop de uitspraak wordt verzonden, alsnog een beslissing op de aanvraag of het bezwaar moet komen. Daarbij kan de rechtbank een nadere dwangsom opleggen voor iedere dag dat het bestuursorgaan in gebreke blijft.¹⁹ Ik werk de casus nu verder uit.

Als Willem op 27 november nog niets gehoord heeft van de gemeente stuurt hij ze een ingebrekestelling. Op 12 december zijn de twee extra weken verstreken die de gemeente heeft

¹⁴ Artikel 2 Algemene Plaatselijke Verordening Utrecht

¹⁵ Artikel 4:18 Algemene wet bestuursrecht

¹⁶ Artikel 6:12 Algemene wet bestuursrecht

¹⁷ Artikel 8:55b Algemene wet bestuursrecht

¹⁸ Artikel 8:55c Algemene wet bestuursrecht

¹⁹ Artikel 8:55d Algemene wet bestuursrecht

gekregen. Willem schrijft een beroepschrift, welke op 14 december wordt ontvangen. Hij stelt dat de gemeente Utrecht niet tijdig een beslissing heeft genomen en dit stuurt hij naar de rechtbank in Utrecht. Uiterlijk op 8 februari 2010 zal de rechtbank uitspraak moeten doen. Wanneer de rechtbank de volledige tijd benut, betekent dit dat de gemeente voor 23 februari 2010 alsnog zal moeten beslissen op de kapvergunning. De rechtbank berekent ook de dwangsom. In het geval dat de gemeente op 14 januari 2010 inderdaad de kapvergunning heeft verleend, zal de rechtbank berekenen dat Willem recht heeft op €860,-. In dat geval moet de uitspraak voor 14 januari 2010 bekend gemaakt zijn om ontvankelijk te worden verklaard in het beroep.

De burger krijgt er door de invoering dus twee middelen bij om een beslissing van de overheid af te dwingen. De automatische dwangsomregeling geldt vooralsnog niet voor beschikkingen die zijn genomen op basis van de Vreemdelingenwet en het Soeverein besluit. Voor deze beschikkingen bestaat de mogelijkheid om een automatische dwangsom te vorderen pas vanaf 1 oktober 2012.²⁰ Wel kan de burger een beroep doen op artikel 6:12 Algemene wet bestuursrecht en een beroepschrift indienen tegen het niet of niet tijdig nemen van een beslissing. De rechter kan dan alsnog een dwangsom vaststellen. Op de beschikkingen op basis van de Vreemdelingenwet kom ik later in dit hoofdstuk nog terug.

1.4 Het beleid van de Immigratie- en Naturalisatiedienst

Hoe heeft de Immigratie- en Naturalisatiedienst ingespeeld op de toekomstige veranderingen in de wet- en regelgeving met betrekking tot de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen?

Zoals al eerder vermeldt geldt de Wet dwangsom voor beschikkingen op basis van de Vreemdelingenwet pas vanaf 1 oktober 2012. Anders dan overige bestuursorganen heeft de IND voor deze beslissingen nog drie jaar langer om maatregelen te nemen. Om te weten of er maatregelen nodig zijn, heb ik contact gezocht met de IND en hen een aantal vragen voorgelegd. Zo vroeg ik de IND in hoeveel procent van de gevallen de IND binnen de wettelijke termijn heeft beslist.

De IND maakt onderscheid tussen reguliere vergunningen en asielvergunningen. Het verschil tussen deze twee vergunningen is, dat de IND bij een asielvergunning kijkt naar de situatie in het land van herkomst en bij een reguliere vergunning naar het land van de aanvraag. Een asielvergunning kan iemand bijvoorbeeld aanvragen als hij moet vluchten, omdat hij in het land van herkomst vervolgd wordt. Een reguliere vergunning kan iemand aanvragen als hij in Nederland wil studeren of omdat zijn partner in Nederland woont.

²⁰ Artikel IIB Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen

In 93% van de gevallen die te maken hebben met de aanvraag van een reguliere vergunning is in 2009 tijdig beslist. Voor de gevallen die te maken hebben met een asielaanvraag in 2009, ligt dit aantal beduidend lager, namelijk op 73%. In 2009 werden er 209.510 reguliere aanvragen gedaan. Dit betekent dat er bij 14.665 aanvragen niet tijdig beslist is. In 2009 werden er 16.160 asielaanvragen ingediend. Bij 4.363 aanvragen werd er niet binnen de wettelijke termijn beslist. Het is onduidelijk met hoeveel tijd de termijnen werden overschreden.²¹ Wanneer we er vanuit gaan dat alle aanvragen de maximale termijn van de dwangsom zouden halen, zou dit voor de IND een kostenpost van €23.975.280,- opleveren. Dit is natuurlijk geen realistisch bedrag, aangezien we niet weten met hoeveel tijd de termijnen werden overschreden. Toch wil ik met dit bedrag laten zien hoe de kosten kunnen oplopen, wanneer de IND geen maatregelen treft en de automatische dwangsom in werking zou treden voor besluiten genomen op basis van de Vreemdelingenwet.

In het verleden werden er nog wel eens vergunningen afgegeven omdat het te lang duurde voor de burger een beschikking kreeg. Ik denk hierbij aan het Driejarenbeleid, wat er in het kort op neerkomt dat wanneer de behandeling van een asielvergunning langer dan drie jaar duurde, de asielzoeker van rechtswege een vergunning kreeg. Deze regeling gold van 1 januari 1992 tot 31 december 2002.²² In 2002, het laatste jaar van de regeling, werden er 1.600 vergunningen afgegeven op basis van het Driejarenbeleid.²³

Ook de eenmalige pardonregeling voor asielzoekers, waarbij asielzoekers die op 27 mei 2003 nog steeds in afwachting waren van een beslissing op aanvraag en voor 27 mei 1998 de aanvraag hadden ingediend, is een voorbeeld van een regeling die voorziet in langlopende procedures. De verwachting was destijds dat ongeveer 2200 vreemdelingen op basis van deze regeling een vergunning zouden krijgen.²⁴ 2.097 vreemdelingen kregen uiteindelijk een vergunning op basis van deze eenmalige regeling.²⁵

Op 15 juni 2007 is er opnieuw een tijdelijke regeling in het leven geroepen. Burgers die een asielvergunning hadden aangevraagd voor 1 april 2001, en sindsdien onafgebroken in Nederland verbleven, konden een aanvraag doen voor een pardonvergunning.²⁶ Uiteindelijk

²¹ Goesten, M. (Sr. adviseur Middelen en Control, IND) Ád hoc 7824', emailcontact op 11 februari 2010

²² Wijzigingsbesluit Vreemdelingenbesluit 2000 (Vervallen Driejarenbeleid), KB BWBR0015562, 10 september 2003

²³ Goesten, M. (Sr. adviseur Middelen en Control, IND) Ád hoc 7824', emailcontact op 11 februari 2010

²⁴ Rijksvoorlichtingsdienst, 'Ministerraad stemt in met eenmalige regeling asielzoekers', Persbericht ministerraad, 29 augustus 2003

²⁵ Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, 'Rapportage eenmalige regeling en plan van aanpak terugkeer van langdurig in Nederland verblijvende asielzoekers', 23 januari 2004

²⁶ Immigratie- en Naturalisatiedienst, factsheet 'Informatie over de pardonregeling', juni 2007

hebben 27.700 mensen een vergunning gekregen op basis van de pardonregeling.²⁷

Voorgenoemde regelingen geven aan dat er een structureel probleem bestaat, waar het gaat om het beslissen binnen de wettelijke termijn. De komst van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen vraagt dan ook om maatregelen. Maar wat heeft de IND al concreet gedaan om straks, wanneer er een sanctie staat op niet tijdig beslissen, wel binnen de termijn te kunnen beslissen?

Op 15 september 2005 verscheen er een rapport van de Algemene Rekenkamer. Hierin werd op verzoek van de IND onderzoek gedaan naar het primaire proces bij de IND, toegespitst op de reguliere procedure. In het rapport "Terugblik 2010"²⁸ kijkt de Algemene Rekenkamer terug op het eerdere rapport. Zij geven aan welke verbeteringen de IND heeft doorgevoerd en wat de stand van zaken op dit moment is. Het rapport gaat ook specifiek in op de behandeltijden van reguliere vergunningen. Een opvallend voorbeeld uit het rapport is dat vreemdelingen in 2005 gemiddeld 43 weken moesten wachten op een vergunning regulier, terwijl de wettelijke termijn 26 weken bedraagt.

De verbeteringen die de IND heeft aangebracht zijn voornamelijk terug te voeren op de informatiesystemen. In april 2008 is er een nieuw tijdregistratiesysteem in gebruik genomen (INDIS). Hierin is tevens het programma beslistermijnen verwerkt. Daarin zijn streeftermijnen voor de behandeling van aanvragen opgenomen, zodat er automatisch een melding wordt gedaan van het verlopen van de beslistermijn. Ook werkt de IND sinds 2009 met kritische prestatie-indicatoren. De indicator geeft het aantal beslissingen binnen de door de IND aangegeven wenselijke termijn weer. Maandelijks worden de indicatoren herzien. Voor de directie betekent dit meer inzicht in de termijnen waarbinnen beslist wordt. Ook kunnen zij desgewenst bijsturen.

Deze twee aanpassingen hebben op het gebied van de aanvragen van reguliere vergunningen, zeker voor een verbetering gezorgd. Waar in 2004 de wettelijke termijn nog ver overschreden werd, beslist de IND nu ruim binnen de wettelijke termijn. Voor de al eerder genoemde reguliere vergunning, waarvoor in 2004 nog 43 weken nodig waren om een beslissing te nemen, waren dit er in 2009 nog maar 9. De behandeling van bezwaarschriften is versneld ten opzichte van 2004, maar nog altijd worden beslissingen op bezwaar

²⁷ VluchtelingenWerk Nederland, 'Waarom was de pardonregeling nodig?', opgehaald op 26 april 2010 op

http://www.vluchtelingenwerk.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=132&Itemid=40

²⁸ Algemene Rekenkamer, Rapport: Terugblik 2010, Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 30 240, nr. 18

gemiddeld gezien niet binnen de wettelijke termijn genomen. De wettelijke termijn voor bezwaarschriften bedraagt 12 weken. In 2004 had de IND gemiddeld 67 weken nodig om een beslissing te nemen. In 2009 waren dit er nog 30.²⁹

Omdat de automatische dwangsomregeling weliswaar pas in 2012 voor de IND van toepassing is, moet de IND er wel rekening mee houden dat de mogelijkheid bestaat dat de burger naar de rechter stapt, omdat hij niet tijdig een beslissing heeft gekregen.³⁰ De rechter is dan alsnog bevoegd om een wettelijke dwangsom op te leggen.³¹ Daarom is het voor de IND noodzaak om nu al bewust naar behandeltermijnen te kijken. In de werkinstructie die de IND heeft opgesteld hebben zij een schema opgenomen waarin staat hoe de IND moet handelen wanneer er een ingebrekestelling binnenkomt.³² Dit schema heb ik opgenomen in bijlage III.

Als we kijken naar het beleid van de IND, waar kunnen belangenorganisaties zoals VluchtelingenWerk dan rekening mee houden in hun werkwijze?

Het beleid van de IND is deels aangepast op de toekomstige automatische dwangsomregeling. Toch schort het nog op bepaalde punten. Als belangenbehartiger is het van belang te weten wat je voor de cliënt kunt doen. Wanneer je op voorhand al weet dat de IND naar alle waarschijnlijkheid niet tijdig een beslissing zal nemen, moet je als organisatie beslissen of je daar iets mee wilt doen. Is het belangrijk om de IND te vriend te houden of weegt het belang van de individuele cliënt zwaarder? Er zal een afweging moeten plaatsvinden tussen de diverse belangen. Persoonlijk vind ik dat wanneer je de rol van belangenbehartiger vervult, je daar ook ver in mag gaan. Onnodig lang procederen is daar geen voorbeeld van. Wanneer er echter een wettelijke basis bestaat, die de rechten van de cliënt versterkt, denk ik dat je hier als belangenorganisatie zeker gebruik van moet maken. Met andere woorden, naar mijn mening moet een organisatie als VluchtelingenWerk zich zeker inzetten om een tijdige beslissing af te dwingen, wanneer daar een wettelijke basis voor is. Ook wanneer dit betekent dat de verhouding met de IND hierdoor verstoord raakt.

²⁹ Algemene Rekenkamer, Rapport: Terugblik 2010, Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 30 240, nr. 18

³⁰ Artikel 6:12 Algemene wet bestuursrecht

³¹ Rb 's Gravenhage, 12 januari 2010, AWB 09/43628, LJN BL8007

³² IND-werkinstructie nr. 2009/16, 1 oktober 2009

1.5 Alternatieven

Welke andere maatregelen zouden mogelijk tot hetzelfde resultaat kunnen leiden als de wet?

In paragraaf 1.2 ben ik al ingegaan op het doel van de wet. De wet wil de burgers een effectiever rechtsmiddel geven tegen trage besluitvorming van bestuursorganen. Een dwangsom zou hieraan kunnen bijdragen. Maar er zijn ook nog andere middelen.

1.5.1 Lex silencio positivo

Allereerst wil ik ingaan op een verruiming van de lex silencio positivo. Dit houdt in dat wanneer een bestuursorgaan niet tijdig beslist op een vergunning, de vergunning van rechtswege verleend wordt. Bij bepaalde vergunningen is dit nu al het geval, zie bijvoorbeeld artikel 46 lid 5 Woningwet. Een nadeel aan deze manier van vergunningverlening, is dat het voor derdenbelanghebbenden vaak niet duidelijk is wanneer de vergunning is verleend en vanaf welk moment zij hier hun bezwaren tegen kunnen uiten. Ook kunnen er geen voorschriften aan de vergunning verbonden worden.

Volgens Mr. Saris³³ kan de lex silencio positivo een goed alternatief zijn voor de wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. Zij stelt dat voor het verkrijgen van de dwangsom een actieve houding van de burger vereist is. De burger moet weten binnen welke termijn het bestuursorgaan moet beslissen en bovendien moet de burger op de hoogte zijn van de geldende regels. Het gaat er de burger volgens haar niet om dat hij een financiële vergoeding krijgt, maar dat hij een inhoudelijk goed besluit krijgt. Voor de burger ziet zij dan ook geen voordelen. Ook voor de overheid is dit volgens Saris niet het juiste middel. Door de dwangsomregeling worden overheden belast met extra administratieve lasten, welke onnodig veel tijd en kosten met zich meebrengen. Bovendien is in de praktijk gebleken dat overheidsdiensten als de Immigratie- en Naturalisatiedienst en het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) op dit moment al grote dwangsommen moeten betalen, welke door de bestuursrechter zijn opgelegd en dat hierdoor ook de beslistermijnen niet worden gehaald. Verder gaat zij in haar artikel nog in op het instellen van direct beroep tegen niet tijdig beslissen. Deze regeling is volgens haar onslachtig. De regeling bestond immers al, zij het dat er voorheen een bezwaar- of beroepschrift kon worden ingediend, vergezeld van de aanvraag van een voorlopige voorziening. Dit komt volgens haar neer op hetzelfde als wat nu met het directe beroep wordt beoogd. Direct beroep zal de werklust van bestuursorganen naar haar mening alleen maar vergroten.

³³ Saris, Mr. C.M. (2008) 'Tijdig beslissen. Het doel dichterbij met de Wet Dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen en de verruiming van de lex silencio positivo?' In: Gemeentestem, jaargang 158, 7292, pp. 141-148

De Wet Dwangsom voegt volgens haar dan ook niets toe, in tegenstelling tot de *lex silencio positivo*. Wel is het van belang dat overheden beter gebruik maken van automatiseringsprogramma's, zodat bekend is wanneer de vergunning van rechtswege verleend is.

Persoonlijk ben ik een voorstander van de *lex silencio positivo*. Ik denk dat deze maatregel veel druk op het bestuursorgaan uitoefent, waardoor zij zich bewuster zullen zijn van het tijdig nemen van een beslissing. De gevolgen zijn immers ingrijpend. Hierbij valt op te merken dat het derdenbelang, wat ik eerder heb aangedragen als nadeel van de *lex silencio positivo*, binnen het vreemdelingenrecht niet of nauwelijks opgaat.

Voor vele rechtsgebieden lijkt deze maatregel, ongeacht de nadelen, een geschikt middel. Wanneer we echter kijken naar besluiten die genomen worden op basis van de Vreemdelingenwet, is deze maatregel misschien wel te ingrijpend. Bij deze besluiten is het van belang dat er een goede afweging plaatsvindt van de motieven en dat er zorgvuldig een beslissing moet worden genomen. Ik verwacht dat wanneer de *lex silencio positivo* voorgesteld wordt als wet en het er op toeziet dat dit ook moet gelden voor verblijfsvergunningen, er veel bezwaren zullen zijn vanuit de politiek. Gezien het heersende intolerante klimaat ten opzichte van vreemdelingen kan een dergelijk plan door de volksvertegenwoordiging niet verkocht worden aan de burgers.

1.5.2 Individuele dwangsom

Zoals al eerder aan de orde is geweest, kan de burger bij de rechter vragen om een dwangsom, wanneer de overheid niet tijdig heeft beslist op een aanvraag of een bezwaarschrift. Dit geldt ook voor beslissingen die genomen worden op basis van de vreemdelingenwet.

Zo deed de rechtbank in Den Haag op 12 januari 2010 uitspraak in een vreemdelingenzaak, waarbij de eiser al tweeënhal jaar wachtte op een beslissing op haar asielaanvraag. De rechter verklaarde het beroep gegrond en droeg verweerder op om binnen twee weken een beslissing te nemen. Voor elke dag waarmee deze termijn werden overschreden, legde hij een dwangsom van €100 op, met een maximum van €10.000.³⁴ Evenals in deze zaak werd ook in een soortgelijke zaak een dwangsom opgelegd met een maximum van €10.000.³⁵

³⁴ Rb 's Gravenhage, 12 januari 2010, AWB 09/43628, LJN BL8007

³⁵ Rb 's Gravenhage, 7 januari 2010, AWB 08/42499, LJN BK9762

In weer een andere zaak ging het om een vreemdeling die ongewenst verklaard was. Hij heeft hiertegen bezwaar ingediend. Het bezwaar is ongegrond verklaard. De Immigratiedienst trok echter de beslissing op bezwaar weer in, maar nam nooit een nieuw besluit. De rechtbank draagt verweerder dan ook op om binnen twee weken alsnog een beslissing te nemen. Wanneer zij de termijn overschrijden zullen zij voor iedere dag een dwangsom van €100 moeten betalen, met een maximum van €15.000.³⁶ In een vergelijkbare zaak liep het maximum van de dwangsom ook op tot €15.000.³⁷

Uit bovenstaande jurisprudentie leid ik af dat de dwangsom in het vreemdelingenrecht ook regelmatig wordt toegepast. De dwangsom per dag lijkt in alle gevallen gelijk, namelijk €100. Het maximum van de dwangsom lijkt per rechter te verschillen. De dwangsom heeft volgens de jurisprudentie geen bestraffend karakter, maar moet er toe dienen dat er alsnog een besluit wordt genomen. Het doel lijkt daarmee sterk op het doel wat ook met de wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen wordt beoogd.

In het volgende hoofdstuk wordt nog verder ingegaan op de individuele dwangsom en de *lex silencio positivo*. Ik zal dan de voor- en nadelen ten opzichte van de automatische dwangsom tegen elkaar afwegen.

³⁶ Rb 's Gravenhage, 11 februari 2010, AWB 08/37276, LJN BL4260

³⁷ Rb 's Gravenhage, 5 maart 2010, AWB 10/2018 LJN BL7096

Hoofdstuk 2 De sociale benadering

In het vorige hoofdstuk is voornamelijk gekeken naar de juridische invalshoeken van de wet. In dit hoofdstuk koppel ik in sommige gevallen de juridische benadering aan de sociale benadering en ga ik in op de ethiek die bij de wet hoort.

2.1 Ethische dilemma's

Welke ethische dilemma's brengt de invoering van de wet met zich mee?

Ethiek is een lastig onderwerp. Wat de een goed vindt, hoeft een ander niet goed te vinden en omgekeerd. Er zijn binnen de ethiek verschillende manieren waarop je naar een casus kunt kijken. Zo kennen we de plichtethiek, ofwel deontologische ethiek. Deze vorm kenmerkt zich doordat er wordt gekeken naar de regels die op dat gebied gelden. Wanneer iemand in strijd met de wet handelt, zegt de plichtethiek dat dit slecht is.

Vervolgens hebben we de gevolgenethiek, ofwel de teleologische ethiek. Deze stroming kijkt voornamelijk naar de gevolgen van een handeling en beoordeelt of die goed of slecht zijn.

Tot slot hebben we nog de deugdeethiek, ofwel kwaliteitsethiek. Deze stroming richt zich op de persoon. Wanneer de persoon goed is, dan kan het niet anders of de handeling moet ook goed zijn.³⁸ We kunnen voor deze laatste het beste denken aan Robin Hood. Het stelen van de rijken is volgens de plichtethiek onjuist. De armen krijgen te eten, dus volgens de gevolgenethiek zou dit juist zijn. Kijken we naar de persoon Robin Hood, dan is dit volgens de deugdeethiek een goed persoon. Hij steelt weliswaar, maar hij doet dit niet om er zelf rijker van te worden en eigenlijk is het heel moedig wat hij doet.

Naast de plichtethiek, de gevolgenethiek en de deugdeethiek wil ik nog een onderscheid maken tussen rechtenethiek en zorgethiek. De rechtenethiek gaat uit van de voor iedereen geldende maatstaven. De zorgethiek legt de nadruk op de context van mensen. Deze context kan onderling erg verschillen.³⁹

Ik ga nu, met behulp van de uitleg over de ethische stromingen, bekijken of de Wet Dwangsom ethisch verantwoord is. Allereerst kijk ik naar de plichtethiek, de gevolgenethiek en de deugdeethiek.

³⁸ Buitter-Hamel, J. (1998) Ethiek Basisboek, 3^e druk, Wolters-Noordhoff: Groningen

³⁹ Savornin, J. de & Raaff, H. (2008) In de frontlinie tussen hulp en recht, 3e druk, Uitgeverij Coutinho: Bussum

Het doel van de wet is om burgers een effectiever middel te geven om op te treden tegen trage besluitvorming. Wanneer burgers optreden tegen trage besluitvorming met behulp van de Wet Dwangsom, krijgen ze ofwel een beslissing, ofwel een dwangsom. Volgens de plichtethiek moet de IND op tijd beslissen, want dit staat in de wet. Je zou dus kunnen zeggen dat wanneer de IND niet tijdig beslist, dit volgens de plichtethiek niet goed is. De plicht om op tijd een beslissing te nemen, staat al in de wet. De plichtethiek zou dan ook zeggen dat het onnodig is om een nieuwe wet in te voeren die er voor zorgt dat er tijdig een beslissing wordt genomen.

Voor de gevolgenethiek is het belangrijk dat de gevolgen acceptabel zijn. Wanneer blijkt dat met de nieuwe wet de termijnen wel gehaald worden, dan is het een goede wet volgens de gevolgenethiek. Of de dwangsom volgens de gevolgenethiek ook goed is, dat valt te betwisten. Tenslotte gaat het om het tijdig beslissen en niet om het verrijken.

De deugdeethiek is hier niet van toepassing. We kunnen namelijk niet zeggen dat de IND of de initiatiefnemer van de wet een moedig persoon is.

Op basis van bovenstaande kunnen we concluderen dat de nieuwe wet alleen ethisch verantwoord is, wanneer het er toe leidt dat termijnen nu wel gehaald worden. Het is moeilijk om daar nu al een uitspraak over te doen, aangezien de eerste resultaten nog moeten blijken.

We zullen nu kijken naar de rechtenethiek en de zorgethiek. De wet past goed binnen zowel de rechtenethiek als de zorgethiek. Iedereen heeft immers dezelfde rechten gekregen door de nieuwe wet. Wanneer een beslissing niet tijdig is genomen, kan *iedereen* een dwangsom vorderen. Toch heeft de wet ook een sterk individueel karakter. Het is immers afhankelijk van de context of er een dwangsom betaald moet worden en hoe hoog deze dwangsom is.

Als we het bovenstaande afzetten tegen de wet, blijkt dat de wet alleen op basis van de gevolgenethiek te rechtvaardigen is. Alleen wanneer het doel van de wet ook daadwerkelijk bereikt wordt, is de wet ethisch verantwoord.

Als we kijken naar de forse termijnoverschrijdingen bij de IND, lijkt het alsof het doel niet bereikt wordt. Ook de jurisprudentie die in het vorige hoofdstuk is aangehaald, laat zien dat de IND niet in staat is om tijdig een beslissing te nemen. Voor de IND zouden we dan ook kunnen zeggen dat invoering van de wet, niet ethisch verantwoord is.

2.2 De zorgethiek

De zorgethiek kent een sterk individueel karakter. Er moet worden gekeken naar de context om te beoordelen of iets goed of slecht is. De wet dwangsom heeft zoals hiervoor beschreven een individueel karakter, aangezien de hoogte van de dwangsom afhangt van een specifieke aanvraag en het tijdstip waarop de aanvraag is ingediend. Ook is het afhankelijk van de tijd die het bestuursorgaan neemt om te beslissen. Toch is de wet ook heel algemeen van aard. Iedereen die een beslissing niet of te laat ontvangt, kan een dwangsom vorderen. Het individuele karakter wordt daarmee doorkruist.

Ik ben mij er van bewust dat het bij het schrijven van een wet onmogelijk is om met alle partijen rekening te houden. Toch kent de vreemdelingenwet een sterk individueel karakter. De asielaanvraag wordt immers individueel beoordeeld en het is afhankelijk van de context of iemand wel of niet in het bezit van een vergunning wordt gesteld. Het lijkt mij daarom ethisch gezien ook juist, wanneer de sanctie ditzelfde individuele karakter kent. Persoonlijk gaat mijn voorkeur dan ook uit naar de individuele dwangsom, zoals deze in de jurisprudentie wordt opgelegd. Het voordeel van de individuele dwangsom ten opzichte van de automatische dwangsom, is dat er per geval kan worden gekeken naar de tijd die daadwerkelijk noodzakelijk is om tot een zorgvuldige beoordeling te komen. We hebben dan te maken met een *redelijke* termijn en niet met een wettelijke termijn. In sommige gevallen is er weliswaar een wettelijke termijn gesteld, maar blijkt deze termijn met de beste wil van de wereld niet haalbaar. Wanneer een rechter hiernaar kijkt, zal ook hij tot dezelfde conclusie komen. Bij een automatische dwangsom is er geen rechter die het geheel kan overzien. Het bestuursorgaan zal dan ook sneller geneigd zijn om een beslissing te nemen, ook al is deze niet voldoende zorgvuldig genomen. Het risico bestaat dat het bestuursorgaan er op gokt dat in de bezwaarfase alsnog een zorgvuldige beslissing kan worden genomen.

Als deze theorie opgaat, betekent dit voor de burger dat hij weliswaar tijdig een beslissing heeft, maar dat hij met deze beslissing nog niets kan, aangezien het in de meeste gevallen een negatieve beschikking zal zijn. Hij zal een bezwaarschrift moeten schrijven en vervolgens moeten afwachten tot er een beschikking op bezwaar volgt. Hier is extra tijd mee gemoeid. Uiteindelijk zal de procedure voor hem dan alsnog langer duren dan nodig is.

Bovendien kunnen we ons afvragen wat een burger heeft aan een dwangsom. Tenslotte wil de burger een vergunning en hij heeft er belang bij dat deze vergunning snel verleend wordt.

Mr. van Dam en Prof. mr. Schlössels delen deze mening.⁴⁰ In een artikel over de wet dwangsom schrijven zij dat ze elke wettelijk gefixeerde dwangsom ongeschikt achten om het doel van de wet te bereiken. Ook zij pleiten voor een individuele dwangsom. Ze stellen zich bijvoorbeeld de vraag of een projectontwikkelaar misschien niet meer waarde hecht aan de goede contacten met de overheid, dan aan een dwangsom. In dat geval zal de dwangsom namelijk niet het gewenste effect hebben. Ook verwachten zij dat de wet zal worden gebruikt als een kwaliteitskeurmerk door overheden. Zij kunnen aan het aantal dwangsommen laten zien dat ze heel goed zijn in tijdig beslissen, terwijl het aantal dwangsommen niets zegt over de kwaliteit van de beslissingen.

2.3 De lex silencio positivo

In het vorige hoofdstuk gaf ik al aan, dat ik een voorstander ben van de lex silencio positivo. Ook in het vreemdelingenrecht denk ik dat de lex silencio positivo een mooie aanvulling kan zijn. Procedures duren vaak enorm lang en voor de vreemdeling betekent dit een lange tijd van onzekerheid. Een derdenbelang bestaat niet of nauwelijks in het vreemdelingenrecht, al zullen er politieke partijen zijn die dit betwisten. Ik denk wel dat het verlenen van een vergunning van rechtswege erg ingrijpend is. Zo moet er bij een asielvergunning altijd worden beoordeeld op welke grond de vergunning wordt verleend. De grond bepaalt hoe gemakkelijk het is om de vergunning weer in te trekken. Wanneer de lex silencio positivo voor het vreemdelingenrecht gaat gelden, moet dan ook worden gekeken op welke grond de vergunning verstrekt wordt. Hierover moeten naar mijn mening vooraf regels gesteld worden. Het is namelijk niet de bedoeling dat de vreemdeling na het verkrijgen van de vergunning, alsnog in onzekerheid zit over het intrekken van de vergunning.

2.4 Het waterbedeffect

Ter afsluiting wil ik nog ingaan op het 'waterbedeffect'⁴¹ dat een dwangsom kan hebben. Het waterbedeffect houdt in dat wanneer het toelatingsbeleid in land A strenger wordt, de stroom vluchtelingen zich zal verplaatsen naar land B. Als we dit omdraaien, betekent het dat wanneer de regelgeving aantrekkelijker wordt in land A, de vluchtelingen hier eerder naar toe zullen komen dan naar land B. De kans op een dwangsom van €1260 is voor iemand die niets heeft en daardoor ook niets te verliezen heeft, een groot bedrag. Als hij kan kiezen

⁴⁰ Dam, Mr. R.J. van & Schlössels, Prof. Mr. R.J.N. (2005) 'Het wetsvoorstel Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen' In: Gemeentestem, jaargang 155, 7232

⁴¹ Savornin, J. de & Raaff, H. (2008) In de frontlinie tussen hulp en recht, 3e druk, Uitgeverij Coutinho: Bussum

tussen asiel aanvragen in Noorwegen of in Nederland, zal hij sneller geneigd zijn om voor Nederland te kiezen. Het asielbeleid is daar immers vergelijkbaar, maar de kans bestaat dat hij er in Nederland ook nog wat extra geld voor krijgt. Wellicht lijkt dit iets te kort door de bocht, aangezien tegengeworpen zal worden dat wanneer dit nieuwe beleid voor Nederlanders onbekend is, dit zeker voor het buitenland zal gelden. Toch is dit niet helemaal waar. Het is algemeen bekend dat bevolkingsgroepen veel informatie met elkaar uitwisselen. Het lijkt dan ook niet meer dan logisch dat dergelijke “voordelen” zullen worden besproken en mogelijk tot een grotere instroom van vluchtelingen zal leiden.

Hoofdstuk 3 Conclusie en aanbevelingen

3.1 Conclusie

Welke gevolgen heeft de invoering van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen voor de Immigratie- en Naturalisatiedienst en is de inhoud van deze wet het juiste middel om het doel van de wet te bereiken?

3.1.1 Gevolgen voor de IND

De IND wordt doordat de mogelijkheid bestaat om bij de rechter een individuele dwangsom te vragen, al regelmatig geconfronteerd met een dwangsom bij niet tijdig beslissen. Het voordeel van de individuele dwangsom ten opzichte van de automatische dwangsom, is dat de IND meer tijd krijgt om alsnog een beslissing te nemen. Het beroepschrift wordt immers naar de rechtbank (en de IND) verzonden en de rechtbank doet binnen 8 weken uitspraak. Wanneer er dan nog geen beslissing is genomen, zal de rechter uitspreken dat de IND binnen twee weken na de uitspraak alsnog een beslissing moet nemen. In dit geval heeft de IND maximaal 10 weken om te beslissen. Wanneer de automatische dwangsomregeling geldt, zijn dit nog maar twee weken, namelijk de twee weken die het bestuursorgaan krijgt, nadat de ingebrekestelling is ontvangen.

De invoering van de automatische dwangsom zal voor de IND betekenen dat beslissingen in een korter tijdsbestek moeten worden genomen en dat de wettelijke termijnen nageleefd moeten worden. Dit vraagt om aanpassingen binnen de organisatie, aangezien de IND in het algemeen niet in staat blijkt te zijn om beslissingen binnen de wettelijke termijn te nemen.

3.1.2 De inhoud ten opzichte van het doel

Het doel van de wet is een effectiever middel aan burgers geven, om op te treden tegen trage besluitvorming van bestuursorganen. Dit optreden kan door middel van een automatische dwangsom en door het instellen van direct beroep bij de rechtbank. Voor beide maatregelen is een ingebrekestelling vereist.

Optreden tegen trage besluitvorming kan nu al op verschillende manieren. Zo bestaat er de mogelijkheid om bij de rechter een individuele dwangsom te vragen. Ook kan de burger in bezwaar (en soms in beroep) gaan tegen niet tijdig beslissen. De burger kan daarbij een

voorlopige voorziening aanvragen, waardoor de gevolgen van het niet tijdig beslissen beperkt blijven. Daarnaast is er in diverse rechtsgebieden sprake van de *lex silencio positivo*. Dit betekent dat de vergunning van rechtswege wordt verleend, wanneer niet binnen de wettelijke termijn is beslist.

Deze twee mogelijkheden bieden de burger naar mijn mening voldoende gelegenheid om op te treden tegen trage besluitvorming. De *lex silencio positivo* is weliswaar niet op alle rechtsgebieden van toepassing, maar wellicht is dit een middel wat verder uitgebreid moet worden.

Om terug te komen op de inhoud van de wet, vind ik dat de dwangsom en het beroep weinig toevoegen aan de mogelijkheden die de burger al heeft. De inhoud van de wet kan weliswaar het doel bereiken, maar de vraag is of het middel de juiste manier is om dit te bereiken. Naar mijn mening heeft de burger meer aan een individuele dwangsom en is de inhoud van de wet niet voldoende passend bij het doel van de wet.

3.1.3 Doelstelling

Als doel heb ik mijzelf gesteld om de toekomstige uitvoering van de Wet Dwangsom beïnvloeden met betrekking tot de Vreemdelingenwet. Wanneer de wet toch voor beslissingen op basis van de Vreemdelingenwet gaat gelden, wil ik de IND inzicht geven in de bestaande problematiek. Daarnaast wil ik hen in staat stellen om nog voordat de wet wel gaat gelden voor besluiten genomen op basis van de Vreemdelingenwet, een oplossing te bedenken en de organisatie aan te passen aan de nieuwe omstandigheden.

Om de toekomstige uitvoering te beïnvloeden heb ik contact gezocht met demissionair Minister van Justitie Ballin en oud-staatssecretaris van Justitie Albayrak. Beide personen wilden niet meewerken aan mijn presentatie. Vervolgens heb ik contact gezocht met de initiatiefnemer van het wetsvoorstel, de heer Wolfsen. Ook hij had helaas geen tijd om naar mijn presentatie te luisteren. Tot slot heb ik de Nationale ombudsman benaderd. Er waren mogelijkheden om bij deze organisatie een presentatie te houden, maar de datum van de presentatie kon helaas niet binnen de periode van het afstuderen gepland worden. Voor de beïnvloeding van de toekomstige uitvoering kan ik dan ook zeggen dat ik mijn doel niet bereikt heb, omdat ik mijn aanbevelingen niet aan de politiek heb kunnen presenteren.

Ook wilde ik de IND inzicht geven in de bestaande problematiek. Helaas was ook de IND niet in staat om – hoe toepasselijk – tijdig een antwoord te geven op mijn vragen en een afspraak te plannen voor een presentatie van mijn resultaten. Ook op dit punt heb ik mijn doelstelling niet bereikt.

Ik heb mijn doelstelling daarom gedurende mijn onderzoek moeten bijstellen. Ik heb mij gericht op het verspreiden van de kennis over de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen en het voorbereiden van de SJD'er in het werkveld op de toekomstige uitvoering van de wet op het gebied van het vreemdelingenrecht. Hiervoor heb ik de medewerkers van VluchtelingenWerk in Almere benaderd, om daar op locatie een presentatie te geven en hen in te lichten over de veranderingen. Dit doel is wel haalbaar gebleken.

3.2 Aanbevelingen

3.2.1 Aanbevelingen op macroniveau

De inhoud van de wet is niet het juiste middel om het doel van de wet te bereiken. Ik wil de politiek dan ook met klem aanraden om de wettekst te herzien en de beslissingen op basis van de Vreemdelingenwet als uitzondering te behouden binnen de wet. Een invoering vanaf 1 oktober 2012 blijkt niet haalbaar en bovendien heeft de burger al voldoende middelen om op te treden tegen trage besluitvorming.

3.2.2 Aanbevelingen op mesoniveau

3.2.2.1 De IND

De IND zal zich bewuster moeten worden van de besluitvorming. Dit kan door het invoeren van een systeem dat de termijnen bijhoudt. Een dergelijk systeem wordt bij de IND al gebruikt, maar hierin worden alleen de wenselijke termijnen aangegeven. Wanneer de datum van 1 oktober 2012 is verstreken, zullen dit wettelijke termijnen moeten worden, om het betalen van een dwangsom te voorkomen. Om wettelijke termijnen te kunnen halen, zal de IND het personeelsbeleid moeten herzien en moeten kijken of er mogelijkheden zijn om een bepaalde afdeling in te richten waar men zich alleen bezig houdt met het halen van termijnen. Het capaciteitsgebrek wat de IND steeds aandraagt als excuus voor niet tijdig beslissen, moet daarmee worden opgelost.

3.2.2.2 VluchtelingenWerk

Voor VluchtelingenWerk geldt dat zij cliënten moet kunnen vertellen wat hun rechten zijn. Dit geldt ook voor de rechten met betrekking tot de Wet Dwangsom. Medewerkers van Vluchtelingenwerk moeten cliënten daarom inlichten over de termijnen en de gevolgen van overschrijding daarvan. Zij kunnen de cliënt helpen om termijnen te bewaken en samen met de cliënt de ingebrekestelling voorbereiden. Wellicht kan VluchtelingenWerk in het Vluchtelingen Volg Systeem een functie aanmaken om de termijnen van cliënten bij te houden. Ook kan VluchtelingenWerk een standaardbrief voor een ingebrekestelling opstellen, welke de cliënten kunnen gebruiken. Om toch de goede verstandhouding met de IND te behouden, is het verstandig de ingebrekestellingen uit naam van de cliënt te versturen en niet het logo van VluchtelingenWerk op de brief te drukken.

3.2.3 Aanbevelingen op microniveau

De wettekst lijkt gemakkelijk om te lezen, maar wanneer je er iets verder induikt blijkt het vrij lastige materie. Voor de SJD'er is het daarom van belang om de wet goed te begrijpen. Alleen wanneer de SJD'er de wet zelf goed begrijpt, kan hij optimaal gebruik maken van de wet en de cliënten hierover informeren. Het is daarom belangrijk dat de SJD'er de wet voor zichzelf omzet naar begrijpelijke taal, welke ook de cliënt begrijpen is voor de cliënt. Voor de SJD'er die veel te maken heeft met termijnen, kan een cursus of een lezing over de Wet Dwangsom veel helderheid verschaffen. De bestuursacademie biedt mogelijkheden om de kennis in één of twee dagdelen op te doen.⁴²

⁴² Bestuursacademie, opleidingen, bestuurs- en gemeenterecht, Dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen
http://www.bazn.nl/cursus/26/529/dwangsom_en_rechtstreeks_beroep_bij_niet_tijdig_beslissen_lex_silencio_positivo

Bronnenlijst

Literatuur

- o Buiten-Hamel, J. (1998) Ethiek Basisboek, 3^e druk, Wolters-Noordhof: Groningen
- o Damen, L.J.A. & Bröring, H.E. & Graaf, K.J. de (2009), Bestuursrecht / Deel 2, 3^e druk, Boom Juridische Uitgevers: Den Haag
- o Michiels, F.C.M.A. & Muller, E.R. (2006), 1^e druk, Kluwer: Deventer
- o Savornin, J. de & Raaff, H. (2008) In de frontlinie tussen hulp en recht, 3e druk, Uitgeverij Coutinho: Bussum
- o Verheij, N. (2008), Dat schiet niet op. Over wetgeving tegen traag bestuur, In: Grensverleggend bestuursrecht, 1^e druk, Kluwer: Deventer
- o Wijk, Prof. mr. H.D., Konijnenbelt, mr. W. & Male, mr. R.M. van (2008) Hoofdstukken van bestuursrecht, 14e druk, Elsevier: Den Haag

Tijdschriften

- o Dam, Mr. R.J. van & Schlössels, Prof. Mr. R.J.N. (2005) 'Het wetsvoorstel Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen' In: Gemeentestem, jaargang 155, 7232
- o Groenewegen, dr. T. (2009) 'Procesrecht.' In: Nieuwsbrief Asiel- en Vluchtelingenrecht (NAV), 25^e jaargang – september, 4-2009, pp. 260 - 265
- o Immigratie- en Naturalisatiedienst, factsheet 'Informatie over de pardonregeling', juni 2007
- o Kok, mr. S.(2009), 'Verschuivende grenzen.' In: Nieuwsbrief Asiel- en Vluchtelingenrecht (NAV), 25^e jaargang – oktober, 5-2009, pp 308 - 322
- o Lagerweij-Duits, Mr. Ch. (2008) 'Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen' In: Nederlands Tijdschrift voor Bestuursrecht, 2008-4/5
- o Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, 'Rapportage eenmalige regeling en plan van aanpak terugkeer van langdurig in Nederland verblijvende asielzoekers', 23 januari 2004
- o Rijksvoorlichtingsdienst, 'Ministerraad stemt in met eenmalige regeling asielzoekers', Persbericht ministerraad, 29 augustus 2003
- o Saris, Mr. C.M. (2008) 'Tijdig beslissen. Het doel dichterbij met de Wet Dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen en de verruiming van de lex silencio positivo?' In: Gemeentestem, jaargang 158, 7292, pp. 141-148
- o Verheij, N. (2009) 'The need for speed' In: Nederlands Tijdschrift voor Bestuursrecht, 2009-5

Parlementaire stukken

- o Aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met een doeltreffender rechtsmiddel tegen niet tijdig beslissen door bestuursorganen (Wet beroep bij niet tijdig beslissen), Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 30 435, nr. 3
- o Algemene Rekenkamer, Beslistermijnen. Waar blijft de tijd?, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 495, nrs. 1-2
- o Algemene Rekenkamer, Rapport: Terugblik 2010, Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 30 240, nr. 18
- o Jaarverslag Nationale ombudsman 2001, Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, 28 260, nrs. 1-2, ISSN 0921-7371
- o Voorstel van wet van de leden Wolfsen en Luchtenveld tot aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met de mogelijkheid van een dwangsom bij niet tijdig beslissen door een bestuursorgaan (Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen), Brief van de Minister van Justitie, Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 29 934 / 30 435, nr. 19
- o Voorstel van wet van de leden Wolfsen en Luchtenveld tot aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met doeltreffende rechtsmiddelen tegen niet tijdig beslissen door bestuursorganen (Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen), 29934, nr. 26 Lijst van vragen en antwoorden, vastgesteld op 4 juli 2008 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 29934, nr. 26)
- o Voorstel van wet van de leden Wolfsen en Luchtenveld tot aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met de mogelijkheid van een dwangsom bij niet tijdig beslissen door een bestuursorgaan (Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen), Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 29 934, nr. 3

Wetten en verordeningen

- o Algemene Plaatselijke Verordening Utrecht
- o Algemene wet bestuursrecht
- o Gemeente Amersfoort, Verordening dwangsom bij niet tijdig beslissen 2007, 20 december 2006
- o Gemeentewet
- o Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen
- o Wijzigingsbesluit Vreemdelingenbesluit 2000 (Vervallen Driejarenbeleid), KB BWBR0015562, 10 september 2003

Jurisprudentie

- o Rb 's Gravenhage, 7 januari 2010, AWB 08/42499, LJV BK9762
- o Rb 's Gravenhage, 12 januari 2010, AWB 09/43628, LJV BL8007
- o Rb 's Gravenhage, 11 februari 2010, AWB 08/37276, LJV BL4260
- o Rb 's Gravenhage, 5 maart 2010, AWB 10/2018 LJV BL7096

Internetbronnen

- o Bestuursacademie, opleidingen, Bestuurs- en gemeenterecht, Dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen,
http://www.bazn.nl/cursus/26/529/dwangsom_en_rechtstreeks_beroep_bij_niet_tijdig_beslissenlex_silencio_positivo
- o Utlendingsdirektoratet, Noorse Immigratiedienst, www.udi.no
- o VluchtelingenWerk Nederland, 'Waarom was de pardonregeling nodig?', opgehaald op 26 april 2010 op
http://www.vluchtelingenwerk.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=132&Itemid=40

Overige bronnen

- o Goesten, M. (Sr. adviseur Middelen & Control, IND) 'Ad hoc 7824', emailcontact op 11 februari 2010
- o IND-werkinstructie nr. 2009/16, 1 oktober 2009

Bijlage I Lijst van afkortingen

Awb	Algemene wet bestuursrecht
IGS	Ingebrekestelling
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
MvT	Memorie van Toelichting
Rb	Rechtbank
SJD	Sociaal Juridische Dienstverlening
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
Vw	Vreemdelingenwet 2000
Wet Dwangsom	Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen

Bijlage II Feedback van het werkveld

Voor mijn presentatie aan het werkveld heb ik gekozen voor een informatieve presentatie over de Wet Dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. Aangezien ik mijn doelstelling gedurende mijn onderzoek heb moeten aanpassen en mijn nieuwe doel het informeren van het werkveld over de nieuwe wet was, heb ik voor een groepspresentatie gekozen.

Medewerkers van VluchtelingenWerk krijgen tenslotte allemaal te maken met deze nieuwe wet en het leek mij dan ook een mooie gelegenheid om alle medewerkers van de vestiging waar ik stage heb gelopen, te informeren.

Op de locatie van VluchtelingenWerk in Almere is geen beamer aanwezig. Ik heb daarom een hand-out gemaakt en deze vooraf uitgedeeld. Op deze manier kunnen de medewerkers hier aantekeningen bij maken en zijn ze in de gelegenheid om te volgen waar ik het over heb. Op de hand-out werd wisselend gereageerd. Een aantal medewerkers vond dit handig, maar er waren er ook die niet goed begrepen waarom er geen beamer geregeld was.

Persoonlijk denk ik dat de medewerkers meer hebben aan een hand-out dan aan een powerpoint-presentatie, welke ze enkel voorbij zien komen. Nu is er de mogelijkheid om aantekeningen te maken en op een later tijdstip de sheets terug te kijken. Wellicht dat ik bij een volgende presentatie zowel een powerpoint moet maken, als een hand-out moet uitdelen, zodat alle partijen tevreden zijn.

Ik heb in mijn presentatie uitgelegd wat de wet inhoudt, wat het doel is, voor welke besluiten de wet al werking is getreden en voor welke nog niet en wat de gevolgen voor VluchtelingenWerk zijn. Ook heb ik een aantal aanbevelingen gedaan, welke speciaal op VluchtelingenWerk van toepassing zijn. Tot slot heb ik mijn mening over de wet gegeven. Tijdens mijn presentatie heb ik een aantal maal gecontroleerd of duidelijk was wat bepaalde begrippen betekenen. De presentatie duurde ongeveer vijftien minuten en hierna zijn er nog vragen gesteld.

De reacties waren overwegend positief. Het onderwerp werd actueel en relevant gevonden. Ook werd er gezegd dat het interessant, duidelijk en verhelderend was. Veel collega's noemden in hun feedback dat de presentatie kort was. Dit werd echter niet storend gevonden. Ik ben blij dat een aantal collega's aangaf dat ze konden merken dat ik goed in de stof ben gedoken. Ik hoop wel dat dit geen verkapte vorm is om te zeggen dat ik weliswaar weet waar ik het over heb, maar dat ze er zelf weinig van begrepen hebben. Uit de formulieren en de gesprekken die ik na de presentatie met hen heb gehad, bleek dat ze begrepen hebben waar ik het over heb en dat de presentatie voldoende duidelijk was.

Op de vraag of het afstudeerproject een bijdrage kan leveren aan de oplossing van bepaalde sociaal juridische problematiek werd positief geantwoord. Toch gaf een aantal personen aan dat de aanbevelingen dan wel moeten worden overgenomen. Ik heb hier zelf geen invloed op, maar ik hoop dat er ook zeker iets met mijn aanbevelingen gedaan wordt. Ik heb goede hoop dat met name mijn aanbeveling over de tijdsbewaking in het centrale informatiesysteem van VluchtelingenWerk Nederland, zal worden overgenomen. Net na de presentatie werd hier al druk over gesproken en werd gezocht naar mogelijkheden om een dergelijk programma in te voeren. Ik vond het erg fijn dat er zo actief nagedacht werd over deze mogelijkheid, omdat ik hierdoor de indruk kreeg dat het belang hiervan duidelijk was overgekomen in de presentatie.

Eén collega gaf aan dat ik nerveus over kwam. Dit verbaasde mij, aangezien ik niet heel zenuwachtig was. Wel realiseerde ik mij tijdens de presentatie dat ik gejaagd sprak, maar dit had er met name mee te maken dat ik erg verkouden was en daardoor weinig lucht had. Toen ik dit merkte heb ik wat meer tijd genomen om op adem te komen, door vragen aan mijn collega's te stellen. Wanneer ik dit ook aan het begin van mijn presentatie had gedaan, was ik waarschijnlijk minder nerveus overgekomen.

Een andere collega merkte op dat ik naast een literatuurstudie ook enquêtes had kunnen doen, zodat ik het verhaal van twee kanten zou kunnen belichten. Ze dacht hierbij aan enquêtes onder vluchtelingen. Volgens haar zou ik dan conclusies kunnen trekken die betrouwbaarder waren. Ergens kan ik me wel vinden in haar mening, al denk ik nog steeds dat de wet te recent is ingevoerd, waardoor er weinig over bekend is bij vluchtelingen. Ook omdat deze doelgroep er op dit moment nog weinig mee te maken heeft, zal een enquête weinig opleveren.

Ik ben erg tevreden over de presentatie. Ik denk dat het een duidelijk verhaal was en dat het tot mijn collega's is doorgedrongen dat er iets moet gaan gebeuren als we de belangen van vreemdelingen naar behoren willen behartigen. Het aantal vragen na de presentatie gaf aan dat de interesse voor het onderwerp gewekt was en dat ze bereid waren om er meer over te weten te komen. Dit betekent dat ik mijn doel behaald heb!

Handtekeningenlijst deskundigen

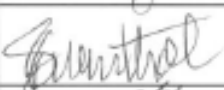
Alle medewerkers die naar mijn presentatie geluisterd hebben en hier feedback op hebben gegeven, zijn werkzaam bij VluchtelingenWerk Midden-Nederland, lokale afdeling Almere.

Het adres van VluchtelingenWerk is:

VluchtelingenWerk Midden-Nederland
Lokale afdeling Almere
Zoetelaarpassage 19
1315 AV Almere
Tel. 036 – 5347760
Fax 036 – 5304588

De presentatie is gegeven op 11 mei 2010.

De volgende personen waren bij de presentatie aanwezig en hebben hier hun feedback op gegeven:

Naam	Functie	Handtekening
Karin Nogossek	Clustercoördinator / juridisch medewerker	
Johan van Thol	Maatschappelijk / Juridisch begeleider	
Abdel Salhi	Maatschappelijk begeleider	
Samira Majouji	Maatschappelijk / Juridisch begeleider	
Dikra el Boussettati	Maatschappelijk / Juridisch begeleider	
Amir Mohamed	Juridisch begeleider	
Alta Perez Tom Pinister	Clustercoördinator Maatschappelijk / Juridisch begeleider	
Jetty Loncaric	Medewerker personeelszaken	

Tou,

Het feedbackverslag van de werkvelddeskundige dient informatie te bevatten over de volgende punten:

1. Wat is de algemene indruk over de presentatie?
 - ~~heerlijk~~ beetje nerveus → in situ te horen.
 - presentatie kort maar krachtig.
2. Wat vindt men van de keuze van de presentatievorm (eventueel gebruik ondersteunend materiaal)?
 - waarom geen beamer gebruikt?

Inhoudelijk:

3. Is de het onderwerp/thema zoals het in het afstudeerproject is uitgewerkt actueel? In welk opzicht?
 - lijkt mij wel, met is niet ingesond.
4. Levert het afstudeerproject een bijdrage aan de oplossing en/of ontwikkeling van bepaalde sociaal juridische problematiek?
 - daarvoor is de wet kort. is gevraagd. In de praktijk moet dat blijken.
5. Is het onderwerp/thema zoals het is uitgewerkt relevant voor de SJD-praktijk? In welk opzicht?
 - lijkt mij wel.
6. Is het onderwerp/thema voldoende uitgewerkt? Welke aspecten of vragen zijn blijven liggen?
 - Eigen de korte ten zijn na invoering. wel → Ik heb een ander onderwerp gekozen. Waartoe wat dieper op e.o.a. ingegaan kan worden (jurisprudentie etc.).
7. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de inhoud van het onderwerp?
8. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de vorm van het afstudeerproject?
9. Zijn de conclusies en aanbevelingen voldoende onderbouwd?
 - vond ik wat magtiger.

Jetty Louwrie

Het feedbackverslag van de werkvelddeskundige dient informatie te bevatten over de volgende punten:

1. Wat is de algemene indruk over de presentatie?

Je kunt merken dat je er diep ingedoken bent.

2. Wat vindt men van de keuze van de presentatievorm (eventueel gebruik ondersteunend materiaal)?

Ook goed.

Sheets maken het overzichtelijk.

Inhoudelijk:

3. Is de het onderwerp/thema zoals het in het afstudeerproject is uitgewerkt actueel? In welk opzicht?

Ja, wet is net ingevoerd en in ontwikkeling.

4. Levert het afstudeerproject een bijdrage aan de oplossing en/of ontwikkeling van bepaalde sociaal juridische problematiek?

Na discussie en tips en verzameling daarvan kan het een bijdrage leveren.

5. Is het onderwerp/thema zoals het is uitgewerkt relevant voor de SJD-praktijk? In welk opzicht?

In ieder geval kun je discussie uitlokken.

6. Is het onderwerp/thema voldoende uitgewerkt? Welke aspecten of vragen zijn blijven liggen?

Voldoende uitgewerkt.

7. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de inhoud van het onderwerp?

Neen.

8. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de vorm van het afstudeerproject?

Neen.

9. Zijn de conclusies en aanbevelingen voldoende onderbouwd?

Ja, je hebt goed uit kunnen leggen waarom je tegen bent.

Klein

Het feedbackverslag van de werkvelddeskundige dient informatie te bevatten over de volgende punten:

1. Wat is de algemene indruk over de presentatie?

Positief, het was interessant, duidelijk + verhelderend.

2. Wat vindt men van de keuze van de presentatievorm (eventueel gebruik ondersteunend materiaal)?

Voldoende duidelijk.

Inhoudelijk:

3. Is de het onderwerp/thema zoals het in het afstudeerproject is uitgewerkt actueel? In welk opzicht?

Ja, zeer actueel, de wet is nieuw en we hebben de nog geen ervaring mee.

4. Levert het afstudeerproject een bijdrage aan de oplossing en/of ontwikkeling van bepaalde sociaal juridische problematiek?

Ja, het niet-tijdig beslechten deze bestuurszaken is 'n probleem. Het is van belang te weten hoe we hiermee om kunnen gaan.

5. Is het onderwerp/thema zoals het is uitgewerkt relevant voor de SJD-praktijk? In welk opzicht?

Ja, zie 4.
Ook duidelijk hoe we hier op de bestuurszaken mee om kunnen gaan.

6. Is het onderwerp/thema voldoende uitgewerkt? Welke aspecten of vragen zijn blijven liggen?

Ja, misschien had ik nog iets meer begreeps kunnen plaatsen op de dagelijkse praktijk.

7. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de inhoud van het onderwerp?

Nee

8. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de vorm van het afstudeerproject?

Nee, waarschijnlijk nog te vroeg om de effectiviteit van het te praktijk te testen.

9. Zijn de conclusies en aanbevelingen voldoende onderbouwd?

De meeste wel, alleen het presentatie vind ik de vorm op 1 voldoende effectief onderbouwd. De overige aanbevelingen + conclusies zijn voldoende onderbouwd.

amir mohamed

Het feedbackverslag van de werkvelddeskundige dient informatie te bevatten over de volgende punten:

1. Wat is de algemene indruk over de presentatie?

Het was structureel en ik vond het dat het presentatie zeer goed ~~is gepresenteerd~~ ging

2. Wat vindt men van de keuze van de presentatievorm (eventueel gebruik ondersteunend materiaal)?

Het is altijd leuk om naar een powerpoint presentatie te kijken, maar het was niet nodig

Inhoudelijk:

3. Is de het onderwerp/thema zoals het in het afstudeerproject is uitgewerkt actueel? In welk opzicht?

Ja wel

4. Levert het afstudeerproject een bijdrage aan de oplossing en/of ontwikkeling van bepaalde sociaal juridische problematiek?

Ja wel

5. Is het onderwerp/thema zoals het is uitgewerkt relevant voor de SJD-praktijk? In welk opzicht?

Ja wel volgens mij wel, ~~ter~~

6. Is het onderwerp/thema voldoende uitgewerkt? Welke aspecten of vragen zijn blijven liggen?

geen enkel. Alles is duidelijk

7. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de inhoud van het onderwerp?

Ik kan er geen een opnoemen

8. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de vorm van het afstudeerproject?

Ik kan er geen bedenken

9. Zijn de conclusies en aanbevelingen voldoende onderbouwd?

Ja wel

JOHAN

Het feedbackverslag van de werkvelddeskundige dient informatie te bevatten over de volgende punten:

1. Wat is de algemene indruk over de presentatie?

Goede presentatie. Duidelijk

2. Wat vindt men van de keuze van de presentatievorm (eventueel gebruik ondersteunend materiaal)?

Filmpje of dia-voorstelling was nog beter geweest.

Inhoudelijk:

3. Is de het onderwerp/thema zoals het in het afstudeerproject is uitgewerkt actueel? In welk opzicht?

Ja zeker. De vreemdeling vluchteling heeft dan meer mogelijkheden. (incl. dwangsom)

4. Levert het afstudeerproject een bijdrage aan de oplossing en/of ontwikkeling van bepaalde sociaal juridische problematiek?

Ja kan een bijdrage leveren. Dan moeten de aanbevelingen wel worden overgenomen

5. Is het onderwerp/thema zoals het is uitgewerkt relevant voor de SJD-praktijk? In welk opzicht?

6. Is het onderwerp/thema voldoende uitgewerkt? Welke aspecten of vragen zijn blijven liggen?

Voor mij wel

7. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de inhoud van het onderwerp?

8. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de vorm van het afstudeerproject?

Wat mij betreft is het zo goed

9. Zijn de conclusies en aanbevelingen voldoende onderbouwd?

Ik vind van wel. De conclusies en aanbevelingen zijn goed onderbouwd en duidelijk uitgelegd.

Het feedbackverslag van de werkvelddeskundige dient informatie te bevatten over de volgende punten:

1. Wat is de algemene indruk over de presentatie?
Je hebt er veel tijd in gestoken, want dat is wel te merken aan de informatie die je hebt gegeven. Ik vond het duidelijk en interessant.
2. Wat vindt men van de keuze van de presentatievorm (eventueel gebruik ondersteunend materiaal)?
De presentatievorm is goed, de sheets erbij zijn duidelijk en dat maakt het nog overzichtelijker.

Inhoudelijk:

3. Is de het onderwerp/thema zoals het in het afstudeerproject is uitgewerkt actueel? In welk opzicht?
Het is wel actueel, de JND staat bekend om bepaalde dingen, en de wet is om die reden dan ook aangenomen. > fouten die gemaakt werden.
4. Levert het afstudeerproject een bijdrage aan de oplossing en/of ontwikkeling van bepaalde sociaal juridische problematiek?
Ja, ik vind van wel je kan op die manier zien / achterhalen waar je precies tegen aanloopt.
5. Is het onderwerp/thema zoals het is uitgewerkt relevant voor de SJD-praktijk? In welk opzicht?
Ja, binnen bepaalde organisaties krijg je veel te maken met de verdelingenwet. Het is dan ~~belangrijk~~ om te weten waar je ^{belangrijk} diënt te ^{hebben} recht op.
6. Is het onderwerp/thema voldoende uitgewerkt? Welke aspecten of vragen zijn blijven liggen?
Ik vind het voldoende uitgewerkt, er werd ook duidelijk gemaakt wat het onderwerp precies inhoudt.
7. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de inhoud van het onderwerp?
Nee.
8. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de vorm van het afstudeerproject?
Nee.
9. Zijn de conclusies en aanbevelingen voldoende onderbouwd?
Ja, en je gaf ook duidelijk aan wat je zelf van de wet vindt en ~~kw~~ waarom je het er niet mee eens bent. Ik vond het goed onderbouwd.

Het feedbackverslag van de werkvelddeskundige dient informatie te bevatten over de volgende punten:

1. Wat is de algemene indruk over de presentatie?

goed opgebouwd, alles is kort en krachtig vermeld.
Je hebt je visie duidelijk naar voren gebracht

2. Wat vindt men van de keuze van de presentatievorm (eventueel gebruik ondersteunend materiaal)?

de sheets zijn overhandigd, dat vond ik erg fijn, om dat het overzichtelijker is waar ze het over heeft.

Inhoudelijk:

3. Is de het onderwerp/thema zoals het in het afstudeerproject is uitgewerkt actueel? In welk opzicht? het is wel actueel, omdat de wet sinds 1 oktober 2023 van kracht is.

4. Levert het afstudeerproject een bijdrage aan de oplossing en/of ontwikkeling van bepaalde sociaal juridische problematiek? Ik vind dit moeilijk te zeggen of het afstudeerproject een bijdrage levert aan de oplossing/ ontwikkeling van bepaalde sociaal juridische problematiek.

5. Is het onderwerp/thema zoals het is uitgewerkt relevant voor de SJD-praktijk? In welk opzicht? Ja, omdat je in bepaalde organisatie (denk aan UU) veel te maken krijgt met het verzamelingenrecht. Indien het bestisitemijn is overschreden, weet men wat hij/zij kan doen omdat het overtreedt.

6. Is het onderwerp/thema voldoende uitgewerkt? Welke aspecten of vragen zijn blijven liggen? Het thema is voldoende uitgewerkt. Geen.

7. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de inhoud van het onderwerp?

Nee

8. Zijn er verbeterpunten aan te geven wat betreft de vorm van het afstudeerproject?

Ik vind dat je niet alleen een literatuurstudie moet doen om conclusies te kunnen trekken en aanbevelingen. Het zal wel handig zijn als er enquêtes werden genomen.

9. Zijn de conclusies en aanbevelingen voldoende onderbouwd?

Ja.

Bijlage III Schema verloop vanaf ingebrekestelling (IGS)

